

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zvláštní odměna obchodního zástupce

Smlouva o obchodním zastoupení je smlouva příkazního typu upravená v ust. § 2483 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále také jen „NOZ“). Obchodní zástupce se uzavřením takové smlouvy zavazuje, že bude pro zastoupeného dlouhodobě vyvíjet činnost směřující k uzavírání určitého druhu obchodů zastoupeným nebo k ujednání obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet. Zastoupený se na pak zavazuje k úhradě provize obchodnímu zástupci.

Smlouva o obchodním zastoupení obecně

Smlouva o obchodním zastoupení nebyla v předchozí právní úpravě, tj. před 1. 1. 2014, upravena jako smluvní typ v občanském zákoníku, ale obchodním zákoníku. Jistým odkazem tohoto zařazení je pak v současném NOZ skutečnost, že obchodním zástupcem může být jen nezávislý podnikatel. Je tak zřejmé (byť to vyplývá již z pojmenování této smluvního typu), že obchodní zastoupení je smluvním typem využitelným především v rámci obchodních vztahů.

Co se týče obsahu činnosti obchodního zástupce, tak ten by měl především vyvíjet činnost směřující k uzavírání určitého druhu obchodů nebo k ujednání obchodů jménem zastoupeného. Zde je nutno zdůraznit, že samotné uzavírání smluv se zákazníky zastoupeného není nezbytnou součástí činnosti obchodního zástupce. Jak uvádí k této věci i odborná literatura, nutným obsahem smlouvy není závazek a oprávnění obchodního zástupce uzavírat smlouvy o zprostředkovaných obchodech, ale takový závazek může být smlouvou převzat a obchodní zástupce musí být (pokud závazek uzavírat smlouvy převzat je) k tomu zmocněn[1]. Z celkového charakteru úpravy obchodního zastoupení nicméně plyne, že stěžejní činností obchodního zástupce je získávání zákazníků ve smyslu jejich aktivního vyhledání, nikoliv prosté uzavírání smluv jménem zastoupeného.

Podmínky vzniku nároku na zvláštní odměnu

Po ukončení smlouvy o obchodním zastoupení má obchodní zástupce v případě splnění dalších zákonem stanovených podmínek právo na úhradu zvláštní odměny. Právo na zvláštní odměnu přitom podle ust. § 2514 NOZ obchodnímu zástupci vznikne pouze v případě, že:

- a) zastoupenému získal nové zákazníky nebo významně rozvinul obchod s dosavadními a zastoupený má dosud podstatné výhody z těchto obchodů a
- b) placení zvláštní odměny je s ohledem na okolnosti případu spravedlivé, jsou-li vzaty v úvahu všechny okolnosti, zejména provize, kterou obchodní zástupce ztrácí a která vyplývá z obchodů uskutečněných s těmito zákazníky, přičemž tyto okolnosti zahrnují i případné ujednání nebo neujednání konkurenční doložky.

Pro vznik nároku obchodního zástupce na vyplacení zvláštní odměny musí být tyto podmínky splněny kumulativně.

Obdobně upravuje podmínky vzniku nároku na vyplacení zvláštní odměny (odškodnění) také směrnice Rady 86/653/EHS o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců; úprava zvláštní odměny v NOZ, resp. dříve odškodnění v obchodním zákoníku, z této směrnice ostatně také vychází.

Při posouzení vzniku nároku obchodního zástupce na vyplacení zvláštní odměny je nutné vycházet zejména ze smyslu a účelu zvláštní odměny; tímto je především řešení situace, kdy smlouva o obchodním zastoupení zanikla, ale zastoupený zůstává v obchodním vztahu se zákazníky získanými zástupcem (tj. má z obchodů s nimi uzavřenými stále výhody), přičemž uzavření obchodů s těmito zákazníky by v případě pokračování smluvního vztahu obchodního zástupce se zastoupeným přineslo obchodnímu zástupci další provize. **Institut zvláštní odměny tak má především předejít účelovému ukončování smluv o obchodním zastoupení ze strany zastoupených, které by znevýhodnilo obchodního zástupce a naopak zvýhodnilo zastoupeného oproti stavu, který by nastal, kdyby smluvní vztah pokračoval.**

V této souvislosti je nutné zdůraznit, že aspekt spravedlivosti, kdy je nutno zohlednit také provizi, „*kteřou obchodní zástupce ztrácí*“, nelze vykládat tak, že se zohledňují provize z obchodů, které by obchodní zástupce uzavřel teprve v budoucnu v případě dalšího trvání vztahu obchodního zastoupení. „*Provize, kterou obchodní zástupce ztrácí*“ je sice provize, která by byla obchodnímu zástupci vyplacena v budoucnu, nicméně za obchody, které uzavřel (či získal) za dobu trvání smlouvy o obchodním zastoupení.

Dalším významným aspektem pro posouzení vzniku nároku na vyplacení zvláštní odměny je skutečnost, zda byla mezi stranami sjednána konkurenční doložka a zda obchodní zástupce může po ukončení vztahu obchodního zastoupení vykonávat obdobnou činnost pro jiného zastoupeného.

Je tak zřejmé, že ne každý smluvní vztah obchodního zastoupení zakládá obchodnímu zástupci po jeho ukončení za zákonem stanovených předpokladů nárok na zvláštní odměnu. Nárok obchodního zástupce na zvláštní odměnu nemusí být dán zejména případě, kdy je obchodnímu zástupci vyplácena provize jednorázově, nikoliv v závislosti na délce trvání zprostředkovaných vztahů, resp. také v případě, že obchodnímu zástupci sice vzniká nárok na provizi v závislosti na délce trvání zprostředkovaných vztahů, ale obchodnímu zástupci byla plná výše provize vyplacena.

Výše zvláštní odměny

Co se týče výše zvláštní odměny, tak ta nesmí dle ust. § 2515 NOZ překročit průměrnou roční odměnu z odměn získaných v průběhu smluvního vztahu, případně v posledních 5 letech trvání smluvního vztahu, pokud tento trval delší dobu. Oproti předchozí právní úpravě je nově doplněno také pravidlo, že pokud smluvní vztah trval méně než rok, nesmí výše zvláštní odměny překročit úhrn provizí za celou dobu trvání smluvního vztahu. Byť je poslední pravidlo v NOZ upraveno výslovně, mám za to, že ani v režimu obchodního zákoníku by zvláštní odměna (dříve odškodnění) v případě smluvního vztahu trvajících méně než rok neměla překročit tento úhrn ročních odměn, neboť vyplacení vyšší zvláštní odměny (odškodnění) by v naprosté většině případů nemohlo být spravedlivé.

Výše zvláštní odměny stanovená v ust. § 2515 NOZ je však výší maximální a každý obchodní zástupce požadující její úhradu by měl objektivně zvážit, zda mu může vzniknout nárok na její úhradu v této maximální výši či nižší.

V judikatuře Nejvyššího soudu lze ohledně výše zvláštní odměny identifikovat například právní názor, že zvláštní odměnu v maximální výši lze přiznat pouze tam, kde byla sjednána konkurenční doložka omezující činnost obchodního zástupce v období po ukončení vztahu obchodního zastoupení.

Závěr

Z výše uvedených skutečností plyne, že zvláštní odměnu obchodního zástupce nelze chápat jako jakýsi benefit automaticky plynoucí z tohoto vztahu, kdy obchodní zástupce může po ukončení smluvního vztahu očekávat zisk v podobně zvláštní odměny nad rozsah svých odměn sjednaných ve smlouvě o obchodním zastoupení. Jak je uvedeno výše, smyslem a účelem tohoto institutu je ochrana obchodních zástupců před účelovým ukončováním smluv, které by je mohlo finančně poškodit tím, že jim nebudou vyplaceny provize za již vykonanou práci, ačkoliv by jim tyto v případě dalšího trvání smluvního vztahu vyplaceny byly. S vědomím právě tohoto smyslu a účelu by pak měly být nároky obchodních zástupců na vyplacení zvláštní odměny posuzovány.

Mgr. Sylvie Menšíková,
advokátní koncipientka

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 880.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě – zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)

- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)